

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ ДИТИНСТВА
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПВНЗ «МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

СУЧАСНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ II Всеукраїнської
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
ДЛЯ НАУКОВЦІВ,
ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ,
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ,
АСПІРАНТІВ,
МОЛОДИХ УЧЕНИХ**

**24 ЖОВТНЯ 2025 Р,
М. ОДЕСА**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ ДИТИНСТВА
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПВНЗ «МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СУЧАСНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Збірник матеріалів II Всеукраїнської науково-практичної конференції
для науковців, педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти,
аспірантів, молодих учених

(24 жовтня 2025 р, м. Одеса)

Рекомендовано до друку вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 5 від 30 жовтня 2025 року)

Рецензенти:

Ковтун О. В. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземних мов і перекладу, ДНП «Державний університет «Київський авіаційний інститут» (м. Київ, Україна)

Княжева І. А. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Організаційний комітет:

Богущ Алла Михайлівна, дійсний член НАПН України, академік, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії та методики дошкільної освіти ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Березовська Людмила Іванівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики дошкільної освіти ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Найда Руслана Григорівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії та методики дошкільної освіти;

Діхтяренко Станіслава Вадимівна, викладач-асистент кафедри теорії та методики дошкільної освіти.

Сучасні освітні технології у підготовці майбутніх фахівців дошкільної освіти: зб. наукових праць за матеріалами II Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Одеса, 24 жовтня 2025 р. / за ред. Л. Березовської. Івано-Франківськ : НАІР, 2025. 260 с. ISBN 978-617-8768-09-6

До збірника увійшли тези доповідей учасників II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні освітні технології у підготовці майбутніх фахівців дошкільної освіти». У представлених роботах висвітлено актуальні питання впровадження освітніх технологій у процес підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в умовах сучасного інформаційного простору; розглянуто інноваційні підходи до професійного становлення фахівців; проаналізовано зарубіжний досвід розроблення та реалізації освітніх інновацій у системі дошкільної освіти.

Збірник призначено для науково-педагогічних, педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, аспірантів, молодих учених, а також усіх, хто цікавиться проблемами розвитку сучасної дошкільної освіти.

Матеріали розміщено в авторській редакції. Відповідальність за зміст матеріалів, їхню відповідність вимогам чинного правопису і достовірність фактів та статистичних даних несуть автори

2. The hundred languages of children : The Reggio Emilia approach – advanced reflections / edited by Carolyn Edwards, Leila Gandini, George Forman. 2nd ed. Greenwood Publishing Group. London, England. 1998. 480 p.

Олена САС,
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
дошкільної та спеціальної освіти, психології та фахових методик
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія (Україна)
e-mail: lenasas1204@gmail.com

Наталія ІЩУК,
здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю Дошкільна освіта
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія (Україна)
e-mail: natashaishchuk1990gmail.com

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ СЕРЕДОВИЩНОГО ПІДХОДУ У РОБОТІ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Актуальність проблеми. Вивчення зарубіжного досвіду дошкільної освіти сприяє впровадженню інноваційних підходів до розвитку особистості дитини та створенню якісного освітнього середовища. Ознайомлення з міжнародними моделями дошкільної освіти дозволяє адаптувати найкращі практики, урізноманітнити та збагатити досвід фахівцям дошкільної освіти в Україні. Реалізація середовищного підходу в закладі дошкільної освіти дає змогу створити оптимальні умови для розвитку дітей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Організацію освітнього середовища у закладі дошкільної освіти досліджують [3] О. Д. Рейпольська, І. М. Гудим, І. В. Луценко, В. О. Луценко, Л. І. Зайцева, Г. Г. Цветкова; підготовку майбутніх педагогів до реалізації середовищного підходу розкривають Л. А. Присяжнюк, К. А. Колеснік [4]; вивчення зарубіжного досвіду організації освітнього процесу для дітей дошкільного віку здійснює Н. М. Миськова [5].

Мета статті. Розкриття зарубіжного досвіду реалізації середовищного підходу у роботі з дітьми дошкільного віку.

Виклад основного матеріалу. Середовищний підхід передбачає створення сприятливого простору для розвитку дітей дошкільного віку,

активне керування цим простором відповідно до потреб і можливостей дитини. Для реалізації середовищного підходу характерні такі основні етапи:

- створення середовища (створення цілісного, продуманого й розвивального простору, що стимулює пізнавальну й соціальну активність дитини, підтримує її інтереси та ініціативу);
- наповнення середовища (забезпечення наявності різноманітних осередків, що дають дитині можливість самостійно обирати вид діяльності, розвивати свої здібності й задовольняти індивідуальні потреби);
- зміни у середовищі (цілеспрямована зміна структури та властивостей середовища залежно від завдань розвитку й виховання: наприклад, оновлення предметно-ігрових зон чи організація нових форм взаємодії);
- встановлення правил поведінки (формування загальних для всіх дітей правил, норм і способів взаємодії, що сприяє гармонізації стосунків і створенню позитивного соціального клімату в групі);
- циклічність (упорядкування й повторюваність освітніх впливів і середовищних елементів для закріплення у дітей певних моделей поведінки, звичок і цінностей).

Вивчення зарубіжного досвіду (Велика Британія, США, Італія тощо) з питань реалізації середовищного підходу дає можливість узагальнити певні підходи щодо цього напрямку. Важливим в облаштуванні простору, для дошкільників зарубіжжя, є створення гнучкого начального середовища, яке можна адаптувати до різних потреб, стилів та вимог у навчанні і вихованні. Також інтеграція технологій, ефективне включення цифрових інструментів у навчальний процес для підтримки і покращення навчання. Концепція адаптивного підходу до організації класу (так називають приміщення, в яких перебувають дошкільники), що підкреслює стратегію реагування на зміну потреб дітей та динаміку освітнього процесу.

Побудова простору класної кімнати ґрунтується на принципі ефективності для навчання, створення функціональних навчальних центрів, адаптованих до різних освітніх видів діяльності та цілей. Вибір меблів та обладнання здійснюється з акцентом на забезпеченні як ергономічних переваг, так і безпеки, тобто ефективне використання простору не тільки забезпечує

освітню діяльність, але й сприяє безпечному та доступному навчальному середовищу для дошкільників. Організація матеріалів та ресурсів здійснюється таким чином, щоб вони підтримували освітні цілі та забезпечували легкий доступ як для вихователів, так і для дітей.

Організоване середовище, відповідна атмосфера у класі мають значний вплив на формування досвіду та цілісний розвиток дітей дошкільного віку. Продумане середовище класу позитивно впливає на успішність дітей у напрямі розвитку їхньої грамотності та математичних уявлень [1]. Крім того, упорядковане середовище сприяє здатності дошкільника самостійно виконувати дії, ініціювати та виконувати завдання, робити самостійний вибір та брати на себе відповідальність. Це також сприяє легкій взаємодії з вихователями та однолітками, сприяючи покращенню когнітивних навичок. Ефективне облаштування класів може призвести до посилення належної соціальної взаємодії та зменшення деструктивної поведінки. Відповідна організація класу допомагає дітям зосереджуватися та активно брати участь у процесі навчання, тому проектування ефективного середовища дошкільного класу має велике значення для вихователів.

Створення різноманітних навчальних центрів, що задовольняють потреби дітей, є фундаментальним елементом ефективного середовища в класі. Гра має вирішальне значення для розвитку соціальних та когнітивних навичок дітей, тому важливим є забезпечення достатньої кількості безпечних ігрових зон. Середовище класу має бути спроектоване з ретельною увагою до освітлення, поєднання кольорів, дверей та вікон, підлоги та стін, а також вибору меблів (столів, стільців, полиць). Коли ці елементи добре продумані, вони створюють комфортну та безпечну атмосферу, яка відповідає потребам дітей під час їхньої навчальної діяльності [2]. Усі матеріали повинні бути організовані таким чином, щоб забезпечити легкий доступ для дітей, оскільки це підвищує їхню самостійність та впевненість у собі. Маркування всіх матеріалів та зон допомагає підтримувати порядок у класі. Крім того, наявність меблів, які легко переміщувати та реконфігурувати, полегшує адаптацію класу до різних видів діяльності. Використання природного світла робить навчальне середовище більш яскравим та привабливим. Однією з

вимог є провітрювання класних кімнат, оскільки це сприяє насиченню простору киснем та покращує концентрацію дітей. Велику роль відводять кольорам та декору, пастельні та заспокійливі кольори допомагають дітям зосередитися та розслабитися. Крім того, зони, де діти можуть виставляти свої роботи, дають їм відчуття приналежності та підвищують їхню мотивацію.

Аналіз відеоматеріалів представлених педагогами США та Канади, дає можливість поринути у атмосферу облаштування простору педагогами зарубіжжя (рис.1.).

Рис.1. Відео. Облаштування кімнат педагогами США та Канади.

Педагоги зарубіжжя наголошують на важливості організації відповідного середовища, в якому проходить освітній процес. Наприклад, у контексті програми Реджо-Емілія (Італія) середовище називають «третім вихователем» [2]. В освітніх програмах США (High Scope та Sure Start), наголошується на важливості середовища та встановлюють стандарти щодо того, як повинні бути організовані класи, щоб цілі програми могли бути досягнуті. «Добре продумане середовище підтримує емоційне благополуччя дітей, стимулює їхні почуття та розвиває їхні моторні навички»[2, с. 120].

Реалізація середовищного підходу зарубіжжем передбачає врахування того, що діяльність, якою займаються діти в класі, настільки різноманітна, що необхідно пристосовувати простір. Як правило існує таке зонування простору кімнати: зона входу – це вхідна зона (коридор) до класу, яка може використовуватися як межа між дітьми та батьками, де розміщені інформаційні дошки, гачки для верхнього одягу, полиці для взуття тощо; брудна зона (захарашена зона) – це зона або ігровий майданчик, де використовуються матеріали, такі як вода, пісок або фарба, діяльність, яку можна здійснювати в брудних зонах, включає заняття мистецтвом, кулінарією та наукою; активна зона – це зона або місце, яке вимагає фізичної активності та моторного тренування, наприклад гімнастика, ігри з рухами та піснями, ігри на брусах та драматичні ігри; тиха зона – це зона або місце, яке вимагає

концентрації та зосередженості, діяльність, яку можна проводити, наприклад читання, математика та письмо.

Діти вчаться через соціальну взаємодію, гру та дослідження навколишнього середовища, тому їм потрібні відкриті простори. Безпека та комфорт є головним пріоритетом, планування та облаштування класу має сприяти тому, щоб діти гралися самостійно, малими групами, великими групами.

Висновки. Організоване, ефективне, адаптивне середовище, яке сприяє оптимальному навчальному досвіду дітей дошкільного віку є пріоритетом у закладах для розвитку і виховання дітей зарубіжжя. Важливими акцентами для запозичення можуть стати індивідуалізація навчання, інтеграція гри та дослідницької діяльності, безпечне та стимулююче середовище.

Література

10.1016/j.buildenv.2015.02.013

10.1016/j.buildenv.2015.02.013

10.1016/j.buildenv.2015.02.013

10.1016/j.buildenv.2015.02.013

10.1016/j.buildenv.2015.02.013

Barrett P, Davies F, Zhang Y, Barrett L, The impact of classroom design on

Barrett P, Davies F, Zhang Y, Barrett L, The impact of classroom design on

1. Barrett, P., Davies, F., Zhang, Y., & Barrett, L. (2015). The impact of classroom design on pupils' learning: Final results of a holistic, multi-level analysis. *Building and Environment*, 89, 118-133 / URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0360132315000700?via%3Dihub>

2. Fardlillah, Q., & Suryono, Y. (2019, April). Physical environment classroom: Principles and design elements of classroom in early childhood education. In *International Conference on Special and Inclusive Education (ICSIE 2018)* (pp. 120-127). Atlantis Press. / URL: <https://www.atlantispress.com/proceedings/icsie-18/55917541>

3. Освітнє середовище закладу дошкільної освіти: технології проектування : навч.-метод. посібник / О. Д. Рейпольська, І. М. Гудим, Л. І.

Зайцева, І. В. Луценко, В. О. Луценко, Г. Г. Цветкова; за ред. О. Д. Рейпольської. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2021. 222 с.

4. Підготовка майбутніх педагогів до реалізації середовищного підходу до організації освітнього процесу в закладах дошкільної і початкової освіти в контексті впровадження європейського досвіду / Л. А. Присяжнюк, К. А. Колеснік, І. В. Карук, А. В. Король // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. 2022. Вип. 64. С. 161–173.

5. Миськова Н.М. Рубрика «Закордонний досвід» // Методична скарбничка вихователя. № 01–12, 2021.

Едіта ТОМЧИК,

студентка 5 курсу спеціальності Психологія
Державна академія прикладних наук імені проф. Станіслава
Тарновського в Тарнобжегу, м. Тарнобжег (Польща)

Марія ОЛІЙНИК,

професор, доктор педагогічних наук, професор кафедри
педагогіки і психології дошкільної та спеціальної освіти,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,
м. Чернівці (Україна)
e-mail: m.oliynyk@chnu.edu.ua

ЕМОЦІЙНЕ ВИГОРАННЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ: ПРИЧИНИ, НАСЛІДКИ ТА ІННОВАЦІЙНІ ПСИХОЛОГО- ПЕДАГОГІЧНІ СТРАТЕГІЇ ПРОФІЛАКТИКИ (ДОСВІД ПОЛЬЩІ)

Актуальність проблеми. У польському освітньому просторі ключовими орієнтирами добробуту та розвитку дошкільнят є *Podstawa programowa wychowania przedszkolnego* (2017), що наголошує на формуванні соціально-емоційних компетентностей і створенні безпечного, ритмізованого середовища в закладах дошкільної освіти [1], та *Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego* (2023–2030), який визначає міжсекторальні пріоритети ранньої профілактики, підтримки дітей і сімей, розвитку послуг психічного здоров'я [2]. На тлі інтенсифікації освітніх вимог, зростання екранного навантаження та дефіциту вільної гри проблема емоційного вигорання у дітей

Литвин І., Л. Онофрійчук.

Використання LEGO-конструкторів як інструменту розвитку мовлення в Данії 223

Палагнюк О., І. Перепелюк.

Зарубіжні інноваційні практики в дошкільній освіті: європейські тенденції та можливості для України (Фінляндія – Італія – Польща) 230

Рудницька-Юрійчук І.

Впровадження елементів Реджіо-підходу (Reggio Emilia Approach) у дошкільну освіту України: роль третього вчителя та документування освітнього процесу 235

Сас О., Н. Ішук.

Зарубіжний досвід реалізації середовищного підходу у роботі з дітьми дошкільного віку 240

Томчик Е., М. Олійник

Емоційне вигорання у дітей дошкільного віку: причини, наслідки та інноваційні психолого-педагогічні стратегії профілактики (досвід Польщі) 245

Янюк Н., О. Гончар.

Зарубіжний досвід формування комунікативної компетентності у дітей середнього дошкільного віку в умовах інклюзивного освітнього середовища 251

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**«СУЧАСНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПІДГОТОВЦІ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ»**

**Збірник наукових праць
II Всеукраїнської науково-практичної конференції
для науковців, педагогічних працівників, здобувачів вищої
освіти,
аспірантів, молодих учених**

24 жовтня 2025 р.

За загальною редакцією Л. Березовської

ISBN 978-617-8768-09-6

Формат 60х84 1/16. Папір офсетний.
Друк цифровий.
Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. арк. 15,11
Наклад 50 прим.

**ВИДАВНИЦТВО
“НАІР”**

Івано-Франківськ, вул. Височана, 18,
Тел. (050) 433-67-93
email: fedorynrr@ukr.net

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
№4191 від 12.11.2011р.

